

De fabel van de rekels.

Er waren eens twee slimme, geëmancipeerde moervosjes.

Moerma, was in loondienst bij een educatieve omroep. Moerka, werkte daar regelmatig freelance.

In hun soort behoorden ze volgens de filosoof Isaiah Berlin tot de intellectuelen die vele kleine waarheden kennen en flexibel kunnen reageren op veranderende omstandigheden. Egels daarentegen hebben maar één grote waarheid. Die kwam je ook wel tegen in de omroepwereld, maar met hun starheid zag je ze gelukkig nog weinig in de educatieve sector. Moerka en Moerma maakten uitzendingen voor jonge vosjes. Met nieuws uit de natuur en schooljournaals wisten ze wekelijks vele duizenden opgroeiende vosjes aan de buis te kluisteren. Ze gaven daarbij commentaar, analyseerden en waardeerden gebeurtenissen in en buiten vossenholen en maakten hun programma's interactief.

Op een avond aan het einde van weer een drukke week, keken ze elkaar recht en voldaan in de loodrecht gespleten ogen.

Die spraken van besef. Opnieuw hadden ze reacties gekregen van zowel jeugdige soortgenootjes als andere dieren in het bos. Daaruit bleek zonneklaar dat respect voor de verfijnde zintuigen van vossen, de overhand kreeg op etiketten als 'slimheid', 'sluwheid' en vermeende diefachtigheid.

De mentaliteit onder de jonge dieren begon te kantelen. Angst maakte voorzichtig plaats voor meer openheid en nieuwsgierigheid naar elkaar. Zowel de vos zelf als zijn imago waren aan evolutie onderhevig. Dat gaf een hoopvol perspectief. Er lag een vreedzamer samenleving in het verschiet.

Vervuld van die gedachten gingen de moervosjes op weg naar hun hollen. Aangekomen bij het hol van de een, wreven ze ten afscheid hun natte spitse neuzen even langs elkaar. Onverwacht liet Moerka zich achterover vallen in het droge gele gras. Ze strekte zich uit en gaf liggend op haar rug zonder enige gêne haar roodbruine buik, borsten en schaamstreek bloot. Ze fluisterde:

'Waarom beginnen we niet voor onszelf?'

Moerma spitste meteen haar oortjes. De natuur verloochent zich nooit en ze kende de uitdrukking: 'Twee vossen kunnen elkaar niet bedriegen.'

Ze vleide zich naast haar maatje neer en zagen door het gebladerte heen al opkomende sterren.

'Tja, we kunnen schrijven, redigeren, regisseren, produceren en editen.'

'En,' vulde de ander aan, 'steelt de vos dan steelt het vosje ook.'

'Wat wil je daar mee zeggen?'

'Draai het maar om: gééft de vos dan geeft het vosje ook.'

'Oké...'

Die reactie was bij juppenvossen een bijna standaarduitdrukking geworden en ook door de twee moertjes in de omroepwereld makkelijk opgepikt. Maar het deed niets af aan het perspectiefvolle gedachteframe wat zich aan het ontwikkelen was.

'Laten we er dit weekend over nadenken.'

'Oké, en... bespreken met onze rekel.'

Die stak zijn spitse snuit al naar buiten. De geur, de bekende stemmen die de lucht tot in het hol hadden doen trillen, waren hem niet ontgaan. Hij knuffelde de beide moertjes. Achter zijn nek in zijn dichtbehaarde vacht, wisselden die een blik van verstandhouding.

'Fijn weekend en tot maandag.'

Het spel was op de wagen.

Moerma nam enkele maanden onbetaald verlof, zodat ze, mocht het opstarten van het eigen bedrijf mislukken, ze nog weer in loondienst kon gaan werken. Moerka stopte gewoon met haar freelance werkzaamheden. Haar financiële reserves lieten dat klaarblijkelijk toe.

Aan een laantje midden in het bos, huurden ze een bedrijfsholletje onder de grond met ramen op plafondhoogte, zodat ze toch het veld buiten ongemerkt in de gaten konden houden: een souterrain.

Terwijl ze aan de inrichting werkten overlegden ze over de naam voor hun productiebedrijf.

‘Toen ik nog freelancerster was droomde ik daar wel eens over.’

‘Laat horen.’

‘Nee, eigenlijk kan die naam niet, want wij zijn moeren.’

‘Nou en?’

‘Rekelproducties, vind ik een geschikte naam: vele kleine waarheden zijn ons handelsmerk, flexibiliteit kenmerkt onze handelswijze. We zijn toegerust met een gehoor waarmee we tot in perfectie kunnen beluisteren wat klanten vragen.’

‘En met onze scherpe ogen is ook niks mis,’ reageerde Moerma meteen enthousiast. ‘Creatief verbeelden is gestoeld op een goed ontwikkeld waarnemingsvermogen.’

‘Spreekt de geur en tastzin ook wel in ons voordeel?’

‘Die zijn ons vooral gegeven om privé van te profiteren. Waar zit je aarzeling nog in?’

‘Nou, dat zei ik al, wij zijn geen rekels.’

‘Dat kan heden ten dage toch geen punt meer zijn. Natuurlijk zijn er primitieven die moeren nog graag als minnen zien. We zijn geëmancipeerde plussen. Wiskundig is dat zelfs te bewijzen: $-x - = +$. Ons product is rekel.’

Uit het zwijgen van Moerka was wel op te maken dat haar de gekunstelde redenering niet had overtuigd. Maar Moerma was niet voor één gat te vangen.

‘Niet de letterlijke betekenis van het woord rekel doet er uitsluitend toe, maar ook de figuurlijke. Alle letterlijks krijgt op den duur in de evolutie een figuurlijke variant Dat geldt evenzeer in dit geval ’

Rekelproducties was geboren.

Zo kon het zijn dat de andere dag een voorvader van Moerka werd binnengesleept. Als mascotte en driedimensionaal logo vond hij een plaatsje bovenop een kast.

Ooit was het een levende rekel geweest en overleden in de tijd dat vossen nog voortborduurden op het Oud Egyptische gebruik van mummificeren.

De evolutie had echter ook op dat punt niet stil gestaan.

Weliswaar geconserveerd, werd de geliefde onzichtbaar, ontastbaar en reukloos opgeborgen in een piramide.

Dat was volslagen tegen de aard van de zintuiglijke ingestelde vos.

Bovendien tastten de balsemvloeistoffen hun reukorganen onherstelbaar aan.

Ze stopten dus al snel met balsemen om ontbinding tegen te gaan.

Een meer natuurlijke methode lag voor het grijpen. Alle inwendige delen en organen werden uit het lijk verwijderd. Daarvoor in de plaats kwamen droge grassen, oftewel hooi. Dat was volop voorradig.

Hoe primitief en dicht bij de natuur dat momenteel ook lijkt, hun slimme aanpassingsvermogen was manifest. De overledene kon in elke gewenste karakteristieke houding worden opgezet, letterlijk opgestopt. Fotografie was nog niet uitgevonden en zo kon

toch een ‘afbeelding’ van de geliefde in de nabijheid blijven en bovendien de geur en tastzin van de vos onopvallend aan haar trekken komen.

In stille, mogelijk verdrietige uurtjes, konden nabestaanden nog enigszins de vertrouwde lucht die ze zo misten, ongemerkt opsnuiven. Even alléén met de opgezette, beroerden ze wel eens stiekem de rode zachte vacht of streelden met hun eigen snorharen die van hun dierbare.

In het samengaan van geur en tast, was dat het summum van een in memoriam op materieel niveau.

Deze manier van omgaan met hun doden is de moderne vos al lang ontgroeid.

Jagers en kompanen gebruiken de methode nog. Ze zetten hun prooi op als trofee, niet als eerbetoon aan de overledene, maar aan de schutter. Rouw werd triomf, in memoriam een zegeteken.

Voor de voorvader van Moerka was het een eer om de mascotte van Rekelpducties te zijn. Aanvankelijk bracht hij dan ook slechts geluk.

Tot op een kwade dag uiteindelijk bleek dat Moerka het onderscheid tussen private en zakelijke middelen niet uit elkaar kon houden. Wellicht was er niet eens sprake van autochtoon stereotiep vossengedrag. Elke aanpassing kent haar limiet en is afhankelijk van de fase van evolutie. Dat gold voor beide moertjes.

Moerka verliet Rekelpducties en met haar verdween de driedimensionale mascotte van de kast.

Ontdaan, teleurgesteld, verbouwereerd, bedroefd, maar niet verslagen, dwaalde Moerma die middag door het bos. Toen het al enigszins schemerig begon te worden ving ze geluiden op die haar beroerden, alhoewel ze niet authentiek bij vossen hoorden. Voorzichtig liep ze in een boog, instinctief tegen de wind in om zich met haar geur niet meteen te verraden, richting muziek, want dat was het aantrekkelijke geluid wat ze waarnam.

Aan de rand van bos en veld zat tegen het talud een vos te musiceren. In sluipgang benaderde ze de speler van achteren, totdat ze zag dat het een rekel was. Ze stopte abrupt, waardoor wat kiezel en zand onder haar voeten verschoof en zich ritselend wat van het talud naar beneden verplaatste. De rekel hield op met spelen en draaide in een flits zijn hoofd.

Oog in oog stonden ze op nauwelijks afstand van elkaar. Elke spier en vezel in beider lichamen stonden gespannen als elastiek op een boog, klaar om afgeschoten te worden.

Dat duurde een ogenblik. De rekel verslapte, maar niet in zijn aandacht. In de ogen van de moeder had hij tranen en leed ontdekt.

Moerma voelde de ontspanning bij de muzikant en richtte zich wat op.

‘Hé moeder, alleen hier aan de rand van het bos? Wat is er aan de hand? Je hebt verdriet. Nee, je hoeft voor mij niet bang te zijn.’

Ondanks het verbroken spanningsveld was Moerma op haar hoede: ‘Als de vos de passie preekt, boer pas op je kippen.’ En in dit geval was het nog een rekel ook.

Ze verroerde zich niet.

De onzekerheid was in haar ogen te lezen. De rekel liet zich wat naar beneden glijden, zodat er meer ruimte kwam tussen hem en de moeder. Hij pakte zijn percussie-instrument en ging met zijn gelaat naar haar toegewend zacht door met spelen.

Moerma raakte weer onder de indruk van het spel en waagde tenslotte:

‘Waarom zit je hier te spelen? Ben je die kippen ginds aan het hypnotiseren?’

Er verscheen een glimlach om de mond van de rekel.

‘Ja, dat kun je eigenlijk wel zeggen. Kijk maar eens goed wat er gaande is in de ren. Maar ik doe het niet om redenen waarvan jij me nu verdenkt.’

Moerma tuurde door de schemering en zag dat de lamp in het nachthok van de kippen al brandde. De haan was zenuwachtig doende zijn kippen naar binnen en op stok te krijgen. Hij pikte, kraaide, fladderde en duwde tevergeefs.

Die verdomde rekelpercussionist ondermijnde nu al voor de zoveelste avond zijn gezag. De kippen kwamen op deze manier nog van de leg, hoe hij als haan ook aan al zijn verplichtingen voldeed.

‘Zit je hier vaker?’

‘Elke namiddag en avond. Ik hou mijn vaardigheid op peil, de hennen genieten van mijn spel en de haan weet zich geen raad.’

‘Vind je dat leuk?’

‘Het eerste is wenselijk, zoniet noodzakelijk, het tweede is inderdaad erg leuk en het derde kan geen kwaad. Misschien leert de haan hetzelfde als ik toen ik nog puber was.’

‘Heb je toen leren slaan?’

‘Nou niet in letterlijke zin, meer figuurlijk, ritmisch, in de maat, melodisch, op dit soort instrumenten. En, dame, als ik me mag veroorloven: je doet er nu wel badinerend over, maar raakte mijn spel niet ook jou?’

Dat kon ze niet ontkennen, al sprak ze zich niet uit.

‘Ik zal nooit zo melodisch leren slaan als een vink. De mogelijkheden het te laten klinken als een lied, zijn me niet gegeven, al heb ik mijn talenten als vos op onconventionele wijze aangewend.’

Zo, die kwam aan en maakte nieuwsgierig.

Onwillekeurig schoof ze een eindje naar hem op.

‘In alle eerlijkheid, pik jij niet straks een van die gehypnotiseerde hennen of die doorgedraaide haan?’

De rekel gaf niet eens antwoord. Hij lachte haar minzaam toe vanonder zijn lange lokken.

Vreemde vos, leek aardig. Dacht over levensvragen eigenlijk wel wat in haar straatje.

Ze was zelfs even de gebeurtenissen van deze middag vergeten.

‘Hoef je niet te werken?’

De rekel onderbrak zijn spel.

De hennen begonnen ongeduldig te kakelen en de haan meende zijn kans schoon te zien.

‘Speel maar door.’

Ze begon in beide spelletjes aardigheid te krijgen.

‘Kom naast me zitten, dan zal ik je eens wat vertellen.’

Wat kon haar ook overkomen.

Ja, tegen zeven uur werd ze thuis verwacht bij haar eigen rekel. Ze had nog even tijd en zoniet dan heel veel uit te leggen.

Ze ging naast hem zitten.

Hij pakte zijn zachte melodische slagwerk weer op en zei:

‘Ik ben werkloos. Voor een vos als ik zijn de baantjes nog niet voor het oprapen. Ik heb mijn talenten wel ontwikkeld, maar niet in traditionele vossenstreken.’

Door haar gedachten schoot: ‘Als hij inderdaad straks niet stiekem naar de ren sluipt, dan wil ik meer van hem weten. Wie weet?’

Van vossen kun je veel zeggen, maar niet dat ze naïef zijn.

Ze nam hem van opzij eens beter op.

Hij had een zachte open blik in zijn ogen en leek zo’n midden dertig ongeveer te zijn.

‘Heb je een opleiding afgerond?’

Paf, dat was een directe vraag.

Voor de rekel niet.

Kennelijk geamuseerd antwoordde hij: ‘Ja zeker, dame, met succes heb ik een commerciële studie gedaan, HEAO-CE. In mijn werk wil ik commerciële activiteiten graag combineren met muzikale. Even ontspannen werkloos zijn voorkomt dat ik gehaast in een drie-delig-pokkenbaantje verzeild ga raken.’

‘Verstond ik pokken of pakken?’

‘Wat je wil, in beide ben ik niet mezelf als rekel. Ogen, oren en de rest op scherp en er komt vanzelf wat op mijn pad’

Moerma’s ogen knipperden onwillekeurig. Ze zag geen sterretjes meer, maar visioenen.

Ze had het goed gehoord.

Kreeg ze een geschenk in de schoot geworpen?.

Alert, maar rustig blijven.

‘Oké, dan ben je inderdaad het kippen roven wel ontgroeid. Dat geldt ook voor mij. Toch zit er ver weg in mij, merk ik nu, nog de aandrang naar de kippenren te sluipen. Heb jij dat niet?’

‘Gehad.’

Hij speelde verder, wat meer op zijn qui- vive.

‘En jij, hoef jij niet te werken of thuis je plicht te doen?’

Tja, nu moest zij toch eindelijk ook eens voor de draad komen.

Ze vertelde waarom ze door het bos dwaalde en voelde zich weer weemoedig worden.

De rekel had aandachtig geluisterd, zacht tokkelend op zijn instrument.

‘Dan speel ik nu voor jou. De kippen moeten tenslotte eens op stok. Komaan, ik vergezel je een stukje door het bos, op weg naar je hol en je rekel, als je die hebt.’

‘Ja, zelfs meer dan dat. Oké.’

Voor egelachtige vossen ontspon zich nu een ongelooflijk tafereel: de rekel en de moeder keerden zich af van de aanlokkelijke kippen en liepen in tegenovergestelde richting het bospad op.

Zij was op het zijne gekomen en hij op het hare.

Ze zetten de eerste stappen op weg naar een nieuwe vennootschap.

Bij het bespreken van hun ambities en een businessplan realiseerden ze zich meteen dat Rekelproducties met een filosofie in de geest van Berlin niet zonder een tweede allround producer en regisseur kon.

De beoogde en verschillende doelgroepen vertegenwoordigen even zovele kleine waarheden. Het maken van educatieve, instructieve, bedrijfsmatige, voorlichtingsgerichte, commerciële, ontwikkelingsgerichte, infrastructurele, logistieke, wervende, didactische, psychologische en ethische audiovisuele producties, vraagt flexibele en consistente reactievaardigheid..

Niet alleen door intuïtie, maar mede dank zij hun uitmuntende vossengeheugen wisten ze: we moeten op zoek naar Flomoer, bekend in de televisie- en mediawereld als spil bij Rene Stokvis en haar overstap naar Lemmen Productions.

Moerma ging opnieuw op pad, maar nu gericht.

Flomoer was wel toe aan een nieuwe uitdaging als zelfstandig medeondernemer.

Ze had niet eens haar snorharen nodig om de situatie en de mogelijkheden feilloos af te tasten en aan te voelen.

De vervolgspraak was snel gemaakt.

De twee moeren en de rekel ontmoetten elkaar voor het eerst samen in het ondergrondse hol.

Dat was niet lang onwennig.

Onzinnige, primitieve, oervossige, vastgeroeste tradities en egelachtig gedrag hadden ze al lang afgelegd of beter: nooit vertoond.

Flomoer straalde ambitie, zelfvertrouwen, open degelijkheid en bekwaamheid uit. De andere twee op haar niet anders.

Zo voelden de drie zich in hun toekomstige werkhouding meteen vertrouwd en op gemak.

Juist omdat ze elk de geur van een ander nest en achtergrond inbrachten, ontstond er snel een constructieve atmosfeer.

Met ieders goed ontwikkelde gehoor was het alsof ze luisterden met de gedachten van de ander.

Toen hun zicht op ideeën, missie en aanpak op elkaar bleken afgestemd, hakten ze resoluut de knoop in één keer door, Rekelpducties was geboren.

Ze produceerden, produceerden, produceerden. De verantwoordelijkheid voor al die vosjes in het werkhout was niet gering. De regels in vossenland veranderden. Steeds meer kwam of het belang van de medewerkvosjes in het gedrang, of dat van Moerma en de rekel als werkgever. Toen in het bos ook nog een soort van myxomatosepandemie á la covid 19 uitbrak, vond Moerma het tijd worden uit het drukke werkhout te vertrekken. Ze liet Rekelpducties aan de rekel en ging rustig verder in haar eigen werkhoutje, by Mikas.

Johan Geuzendam